

32. Богачевська-Хом'як М. Білим по білому: Жінки в громадському житті України. 1884 – 1939 / Марта Богачевська-Хом'як. – К.: Либідь, 1995. – 424 с.
33. Кобринська Н. Жіноча справа в Галичині / Н. І. Кобринська // Наша доля. – Кн. 1. – С. 1 – 36.

Марценюк А. В. Концептуальные основы украинской историографии общественно-политического движения в Восточной Галиции межвоенного периода (1921–1939 гг.)

В статье проанализированы работы украинских исследователей, посвященных истории общественно-политического движения Восточной Галиции в межвоенный период (1921–1939 гг.) Доказано, что украинская историография общественно-политического движения Восточной Галиции в межвоенный период обобщила в ретроспективе исторических фактов и событий, авторских выводов, суждений, учитывая специфические факторы историописания, различные подходы в интерпретации процессов создания государства, национально-освободительной борьбы украинского народа, который находился в составе Польши. Подведены итоги изучения темы и намечены направления дальнейших научных поисков.

Ключевые слова: историография, Восточная Галиция, межвоенный период, общественно-политическое движение, национально-освободительная борьба.

Martsenyuk A. V. Conceptual foundations of Ukrainian historiography of social and political movement in eastern Galicia in interwar period (1921–1939 years)

The article analyzes the work of Ukrainian researchers dedicated to the history of social and political movements in Eastern Galicia during the interwar period (1921 – 1939 years). It is proved that Ukrainian historiography of social and political movements in Eastern Galicia during the interwar period summarized in retrospect of historical facts and events, author's conclusions, judgments, taking into account factors specific historical description, different approaches to the interpretation of state formation processes, the national liberation struggle of the Ukrainians, who were a part of Poland. Exploring themes and outlines directions for further research findings are summarized.

Keywords: historiography, Eastern Galicia, the interwar period, the socio-political movement, national liberation struggle.

УДК 655.41(477)"19"

В. І. Шпак

УКРАЇНСЬКІ ДРУКОВАНІ ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ: ВІД ДЕРЖАВНИХ ДО ПРИВАТНИХ

Ця стаття присвячена історії розвитку українських друкованих засобів масової інформації на етапі переходу країни від командно-адміністративної, партійної системи до ринкової економіки. Типізовано українські видання за формою їх фінансування та мірою залежності від держави у 90-ті роки минулого століття. Проілюстрована історія підготовки проекту закону про роздержавлення державних і комунальних ЗМІ. Зроблено висновки щодо перспективи його ухвалення.

Ключові слова: роздержавлення, державні і комунальні ЗМІ, закон, держава, Національна спілка журналістів України.

Перехід країни на початку 90-х минулого століття від командно-адміністративної, партійної системи до ринкової економіки поставив чимало питань і перед видавничою галуззю, зокрема, перед друкованими засобами масової інформації. У 1991 р. в Україні випускалося 1 909 газет із загальним річним накладом у 3 799 971,0 тис. примірників. Зрозуміло, що практично всі з них у тій чи іншій мірі були державно-партійними. За 22 роки незалежності кількість газет в Україні значно виросла і складає сьогодні понад 2,5 тис. Але, і сьогодні, у близько 30 % від загальної кількості видань, засновниками є ради народних депутатів, органи місцевого самоврядування, Кабінет міністрів України, міністерства, комітети та інші державні установи, державні підприємства, бібліотеки, музеї, державні навчальні заклади, академії наук та науково-дослідні інститути [1, с.10–14].

У більшості розвинутих країн світу друкована преса є незалежною від держави і, відповідно, напругу не фінансується нею. Однак, існує і чимало держав, які мають державні ЗМІ або такі, що фінансуються за рахунок податків. Україна обрала першу модель, проголосивши курс на роздержавлення, вважаючи, що вивільнення українських ЗМІ від впливу та контролю державних чи місцевих органів влади дасть змогу створити незалежні медіа, які стануть інструментом утвердження демократичних цінностей та складовою громадянського суспільства. Спробуємо прослідкувати історію таких перетворень.

Чимало вітчизняних науковців присвятили свої роботи проблемам друкованих ЗМІ. Серед них: В. Бебик, В. Карпенко, М. Сенченко, Ю. Бондар, В. Набруско та ін. Вивчення вітчизняної й зарубіжної наукової літератури із проблеми роздержавлення демонструє вельми зацікавлене ставлення істориків, філософів, політиків, соціологів, управлінців, юристів та журналістів до таких питань, як свобода преси та її роль у розвитку демократичних процесів, роздержавлення мас-медіа та варіанти приватизації. Значний внесок у вирішення цих проблем зробили такі вітчизняні вчені, як Л. Гонюкова, М. Логунова та М. Пірен у праці «Суспільно-політичні реформи», В. Князев у збірнику наукових праць «Формування громадянського суспільства в Україні: стан, проблеми, перспективи», А. Колодій у посібнику «Основи демократії», С. Курпіль у проекті закону України «Про реформу державної та комунальної преси», І. Лубкович у статті

«Роздержавлення мас-медіа: стан і перспективи», І. Лубченко у статті «Однозначно кажу – свобода слова в Україні існує. Але сьогодні – в усіченому вигляді», В. Луговий у збірнику праць «Формування громадянського суспільства в Україні: стан, проблеми, перспективи», Г. Почепцов та С. Чукут у посібнику «Інформаційна політика», І. Чиж у статті «Роздержавлення ЗМІ: проблеми і перспективи», Ю. Бондар у книзі «Свобода слова: українська мірка» та ін.

У перші роки незалежності чимало ЗМІ припинило існування, окремі газети проголосили себе незалежними і їх засновниками стали трудові колективи. Розпочався процес створення нових видань. Виникли й нові суто державні видання: газети «Урядовий кур'єр» (орган державної виконавчої влади – 1990 р.), «Голос України» (орган Верховної Ради України – 1991 р.).

Окремі науковці спробували типізувати українські видання за формою їх фінансування та мірою залежності від держави у 90-ті роки. Наприклад, д.політ.н., професор В. Бебик запропонував наступний розподіл:

1. Державні, що цілком утримуються за рахунок держбюджету, місцевих бюджетів чи за рахунок міністерств, відомств, державних підприємств. З найвідоміших центральних газет – це «Голос України» та «Урядовий кур'єр».

2. Формально незалежні газети, котрі отримували допомогу з держбюджету через Фонд незалежної преси. З центральних видань такими були «Независимость», «Правда Украины», «Молодь України» тощо.

3. Незалежні видання, котрі самі заробляють кошти на своє утримання через журналістську діяльність чи додатковий супутній бізнес. Найвідоміші серед них – «Всеукраинские ведомости», «Фінансова Україна», «Киевские Ведомости», «Новости».

4. Формально незалежні видання, у чиїх бюджетах присутні іноземні кошти, отримані від різних фондів та інших організацій і, водночас, контрольовані лідерами українських партій, громадських організацій та профспілок. Прикладом такого видання є «Час-Тайм».

5. Партійні видання, утримувані коштом партій, — газета «Комуніст», «Товариш» тощо [2, с. 128–129].

Науковець, професор В. Карпенко дає дещо іншу класифікацію:

1) монополю-державні засоби масової інформації, що дісталися у спадок від попереднього режиму: газети та журнали різних владних структур; вони становили 27 % всієї тодішньої української преси;

2) газети та журнали комерційних структур – 19 % від загальної кількості;

3) незалежні від влади засоби масової інформації: ЗМІ, засновниками яких були трудові, журналістські колективи, творчі спілки, новостворені політичні партії – 29 %;

4) так звані багатотиражки – газети промислових підприємств, вищих навчальних закладів, колгоспів та радгоспів; виходили вони нерегулярно, а професійний рівень багатьох із них наближався до рівня стінгазет – їх було близько 16 %;

5) приватні видання, зареєстровані фізичними особами – явище нове за суттю; як правило, ці газети або не розпочали вихід через брак коштів і досвіду у господарів, або з тих же причин виходили від випадку до випадку – їх питома вага становила близько 8 % [3].

Починаючи з середини 90-х років минулого століття в Україні формується кланово-олігархічна система ЗМІ. Провідну роль у ній стали відігравати об'єднання друкованих та електронних мас-медіа з єдиним центром політичного впливу на них – так звані холдинги. Система ЗМІ в Україні поділяється на холдингові і нехолдингові мас-медіа. Холдинги за ознакою власників (засновників) розширюються на три головні групи: корпоративні, партійні та локальні [3].

Такий поділ дещо ускладнює аналіз. І якщо з холдинговими мас-медіа все зрозуміло, то, наприклад, до позахолдингових В. Карпенко відносить пресу окремих партій. Більш доцільним видається об'єднання холдингових і нехолдингових мас-медіа в більш широкую структуру, де засновниками виступають комерційні (або не комерційні) структури, що фінансують видання з метою реалізації власних конкретних завдань. Тоді структуру ЗМІ можна представити як:

1. Державні та комунальні видання;

2. Партійні, профспілкові, видання громадських організацій;

3. Видання комерційних структур;

4. Незалежні видання, засновником яких є трудовий колектив редакцій.

Серед зазначених ЗМІ лише державні і комунальні видання фінансуються державою за рахунок платників податків та ще й мають певні преференції над іншими. Така ситуація входить в протиріччя не тільки з нормальною світовою і європейською практикою, утвердженням в нашій країні демократичних цінностей, але й з інтересами читачів, які хочуть і мають право отримувати всебічну, повну, об'єктивну, по можливості, неупереджену інформацію про події і явища.

Тема роздержавлення преси виникла одразу після здобуття країною незалежності, але на початку 90-х років держава навіть чути не хотіла про такі речі. І лише у лютому 1999 р. Верховна Рада України заявила, що Кабінет міністрів та інші органи виконавчої влади належним чином не забезпечують реалізацію державної інформаційної політики, спрямованої на утвердження свободи слова, плюралізму і демократичних засад інформаційної діяльності, інформаційного суверенітету та інформаційної безпеки України, зміцнення і розвитку її інформаційної інфраструктури. Була ухвалена постанова «Про діяльність Кабінету Міністрів України, інших органів влади щодо забезпечення свободи слова, задоволення інформаційних потреб суспільства та розвитку інформаційної сфери в Україні». В ній підкреслювалася необхідність прискорити розробку проектів концепцій роздержавлення засобів масової інформації [4].

Через чотири роки, у 2003 р. Рада знову повернулася до цього питання і внесла за підсумками парламентських слухань «Суспільство, ЗМІ, влада: свобода слова і цензура в Україні» до свого порядку

денного розгляд законопроекту «Про Концепцію роздержавлення ЗМІ». Важливість роздержавлення ЗМІ підтверджується урядовою програмою 2005 р. «Назустріч людям», де мова вже йде не просто про концепцію, а про «реалізацію програми роздержавлення ЗМІ та створення відповідної законодавчої бази з урахуванням дотримання прав та соціальних гарантій працівників інформаційної сфери» [5].

2005 року у Програмі діяльності Кабінету Міністрів України «Назустріч людям», як один з напрямків інформаційної політики визначено «реалізацію програми роздержавлення ЗМІ та створення відповідної законодавчої бази з урахуванням дотримання прав та соціальних гарантій працівників інформаційної сфери». Поставила питання роздержавлення ЗМІ і європейська спільнота – як першочергове у рамках виконання вимог щодо європейської інтеграції України. Зокрема резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи від 5 жовтня 2005 р. конкретно закликала органи влади України «розпочати роздержавлення друкованих засобів масової інформації, заснованих органами державної влади та місцевого самоврядування; гарантувати прозорість власності на засоби масової інформації; створити рівні умови діяльності для всіх засобів масової інформації, переглянувши закон 1997 року про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» [6].

Реагуючи на резолюцію ПАРЕ, Президент України 20 січня 2006 р. видав указ «Про план заходів із виконання обов'язків та зобов'язань України, що випливають з її членства в Раді Європи», яким Кабінету міністрів ставилося завдання вже в першому півріччі 2006 р. «підготувати та подати в установленому порядку для наступного внесення на розгляд Верховної Ради України проекти законів: про обмеження впливу органів державної влади та органів місцевого самоврядування на друковані засоби масової інформації; про внесення змін до деяких законів України щодо гарантування прозорості відносин власності щодо засобів масової інформації; про внесення змін до Закону України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» щодо створення рівних умов діяльності засобів масової інформації» [7].

Розуміючи невідворотність процесу роздержавлення, окремі місцеві ради і держадміністрації як співзасновники ЗМІ, розпочали зміну головних редакторів видань, жорстке втручання у редакційну політику, цензурування, з'явилися спроби відібрати приміщення редакцій. Найбільшого тиску зазнали трудові колективи комунальних газет. Журналісти забили на сполох. Комітет Верховної Ради з питань свободи слова та інформації був вимушений реагувати. За його ініціативи було підготовлено і 14 грудня 2006 року зареєстровано у Верховній Раді два законопроекти: «Про мораторій на відчуження від редакцій державних і комунальних ЗМІ приміщень і майна» та «Про редакційну свободу державної і комунальної преси в процесі роздержавлення». Ці законопроекти були покликані стабілізувати ситуацію у взаєминах редакцій ЗМІ зі своїми співзасновниками у період до прийняття закону про роздержавлення.

У наступні роки йшла робота по напрацюванню таких документів. Найбільш ініціативною виявилася Національна спілка журналістів України, яка підготувала проект закону про роздержавлення ЗМІ і досягла домовленості з Кабміном про проведення експерименту на базі обмеженої кількості редакцій. Міністерство юстиції України запропонувало свій проект. Робила законодавчі спроби Українська асоціація видавців періодичної преси.

В основі законопроекту НСЖУ була безоплатна передача приміщень і майна редакціям реформованих ЗМІ; для них встановлювалася низка пільг, зокрема, обов'язок органів влади і місцевого самоврядування протягом 3-х років після роздержавлення надавати кошти для оплати паперу, поліграфічних і комунальних послуг; передбачалися щорічні державні субсидії для ЗМІ у депресивних районах або районах з малою кількістю жителів; для працівників редакцій передбачалася норма про те, що при виході на пенсію їм гарантувалася пенсія на рівні державних службовців, за умови роботи не менше 15 років на посаді журналіста в державних чи комунальних ЗМІ.

Фахівці та науковці критикували проект, в першу чергу, за недостатній рівень юридичного опрацювання. Серед недоліків називалися: плутанина у визначенні основних категорій та понять, зокрема, «ЗМІ», «редакція ЗМІ», «трудовий колектив ЗМІ», «депресивний район», «субсидія», «дотація» тощо; звуженість варіантів роздержавлення; нерівність серед учасників ринку ЗМІ тощо. Не лімітувалися а ні термін, а ні розмір субсидій, що фактично нічого не змінювало у порядку виділення коштів на наявне утримання державних та комунальних ЗМІ.

Законопроект Міністерства юстиції виглядав більш кваліфікованим. Він дозволяв засновникам та трудовому колективу редакції на вибір: або викупити майно, або продати засновницькі права, або перейти в розряд офіційних друкованих видань тощо. Передбачалася і бюджетна фінансова підтримки ЗМІ після реформування строком до 5 років та забезпечення журналістам пенсії державних службовців, але за умови трудового стажу не менше 20 років у державному чи комунальному ЗМІ. Органам державної влади та місцевого самоврядування прямо заборонялося засновувати друковані ЗМІ. Однак і цей законопроект був не ідеальний. Він не передбачав безоплатну передачу майна редакцій трудовим колективам, що було ледь не основною вимогою НСЖУ. Зберігалася нерівність серед учасників ринку ЗМІ. Вводилася малозрозуміла категорія «ЗМІ, що вони потребують фінансової підтримки» тощо. Але далі розмов справа не йшла. У листопаді до 2010 р., нарешті, у Верховній Раді зареєстровано законопроект № 7313 «Про реформування державних і комунальних засобів масової інформації», внесений Кабінетом міністрів України як компромісний між НСЖУ і Мінюстом. Дещо раніше свій законопроект подав народний депутат С. Курпіль. Відмінності у проектах були невеликі, вони в першу чергу стосувалися принципів передачі приміщень і майна редакціям та подальших взаємин держави і реформованих ЗМІ. Комітет свободи слова Верховної Ради провів слухання щодо реформування державних і комунальних ЗМІ, на яких обговорювались ці два законопроекти.

Ухвалення будь-якого з них могло стати суттєвим кроком в напрямі роздержавлення, а отже приватизації державних і комунальних ЗМІ, економічна самостійність яких зменшила б можливість виконання друкованих ЗМІ як важелів маніпулювання суспільною свідомістю і особистою думкою громадян, стала б на захисті вітчизняного інформаційного простору від монополізації з боку органів державної влади та місцевого самоврядування. Однак, жоден з законів щодо роздержавлення друкованих ЗМІ так і не було винесено на розгляд у сесійну залу Верховної Ради – політичні сили не знайшли консенсусу з цього питання.

З приходом нового Уряду розпочався новий етап роботи над законом. Новий варіант законопроекту «Про реформування державних і комунальних засобів масової інформації» був розроблений Держкомтелерадіо і переданий 5 жовтня 2012 року до Кабінету Міністрів, але і його спіткала доля попередніх. 22 листопада Уряд повернув законопроект на доопрацювання.

Над проектом ретельно попрацювали фахівці з Мінекономрозвитку та Держпідприємництва і практично всі преференції, що передбачалися для журналістських колективів були вилучені, зокрема, щодо безоплатної передачі у власність майна «нажитого» редакцією, пільгової орендної платні, надання субсидій тощо.

НСЖУ різко виступила проти нового законопроекту. На спільній нараді з Держкомтелерадіо 11 лютого 2013 року спілчани заявили, що виступають категорично проти ухвалення закону у запропонованій редакції.

21 березня у справу втрутився Президент України Віктор Янукович, який дав доручення прем'єр-міністру М. Азарову підготувати узгоджений проект закону про роздержавлення друкованих засобів масової інформації. Термін 5 квітня ц. р., було визначено граничним для подання законопроекту Президентові для внесення на розгляд Верховної Ради як невідкладного.

У цей же день у парламенті було зареєстровано законопроект № 2600 «Про реформування друкованих засобів масової інформації», який прописує механізми реформування друкованих ЗМІ, що засновані органами державної влади, іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, поданий народними депутатами М. Томенком, Р. Рауповим, М. Княжицьким, І. Мірошніченком, С. Курпілем та М. Баграєвим. Фактична презентація проекту відбулася на засіданні експертної ради з питань приведення законодавства у сфері медіа до європейських стандартів у рамках програми «Відкрита розмова», що відбулася у цей же день. Автори законопроекту заявили, що не тільки врахували пропозиції Національної спілки журналістів щодо соціального захисту журналістів, але й підсилили їх. Зокрема, у ст. 14 передбачається заборона правонаступникам реформованих ЗМІ протягом двох років з моменту реформування скорочення робочих місць в редакціях, або «у випадку, коли уникнути скорочення штату неможливо, або у разі ліквідації засобу масової інформації внаслідок реформування, засновник (співзасновники) редакції зобов'язаний сплатити звільненому працівникові компенсацію в розмірі річної заробітної плати за останній рік роботи, що передував звільненню». Водночас у проекті не врахована пропозиція щодо довгострокової оренди приміщень редакцій, жодного слова не йдеться про недержавні ЗМІ, відновлена ідея створення офіційних друкованих видань органів державної влади, інших державних органів та органів місцевого самоврядування (*фактично тих самих ЗМІ, що підлягають роздержавленню* – прим. автора) [8].

9 квітня у парламенті з'явився альтернативний до законопроекту № 2600 проект № 2600-1 «Про внесення змін до деяких законів України щодо реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації», який зареєстрував народний депутат, член Комітету з питань свободи слова та інформації Верховної Ради Микола Княжицький. За словами Миколи Княжицького, його проект максимально узгоджений з діючим законодавством про приватизацію, у ньому прописані всі механізми захисту трудових колективів. Закон не суперечить проекту його колег, а лише уточнює деякі норми. Зокрема, пропонується здійснити реформування друкованих засобів масової інформації, заснованими (співзасновниками) якого виступають органи державної влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, у термін до 31 грудня 2016 року. Документ визначає порядок прийняття рішення про реформування державних та комунальних друкованих засобів масової інформації та порядок здійснення їх реформування [9].

Проект передбачає наступні способи реформування друкованих засобів масової інформації:

«1. Реформування шляхом зміни засновника друкованого засобу масової інформації, вказаного у частині другій ст. 8 цього Закону і передачі ним своїх прав засновника третім особам в порядку, передбаченому цим Законом;

2. Реформування друкованих засобів масової інформації, заснованими (співзасновниками) якого виступають органи державної влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування шляхом приватизації майна редакції та перетворення її в господарське товариство.

3. Перетворення друкованих засобів масової інформації, заснованих центральними органами виконавчої влади, Президентом України, Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення, Фондом державного майна України в офіційні друковані видання» [9].

Крім того, Держкомтелерадіо на доручення Президента підготував ще один варіант законопроекту про реформування ЗМІ, який уряд мав розглянути ще до 5 квітня, але досі його не розглянув.

НСЖУ занепокоєна зволіканням Уряду щодо реформування ЗМІ 16 квітня 2013 р ухвалила Звернення пленуму правління Національної спілки журналістів України до Президента України В.Ф. Януковича, в якому звернула увагу Президента на те, що неврахування кількох базових принципів реформування державної, а особливо комунальної, преси може призвести до загибелі газет місцевої сфери розповсюдження, а отже, місцеве населення залишиться без інформаційного забезпечення. НСЖУ бачить головну суть запланованої

реформи, по-перше, у виведенні місцевої преси з-під впливу органів влади, по-друге – у наданні місцевій пресі достатнього імпульсу для подальшого розвитку, що неможливо без:

- безоплатної передачі колективам редакцій реформованих видань майна;
- довгострокової (не менш ніж на 15 років) оренди приміщень, в яких зараз редакції знаходяться, зі сплатою за ставками, визначеними для бюджетних організацій;
- заходів щодо соціального захисту журналістів реформованих видань;
- пріоритетного права колективів редакцій на вибір способу реформування;
- тимчасової, на перехідний період (не менше 3-ох років), державної фінансової підтримки реформованих редакцій [10].

Як бачимо, питання роздержавлення друкованих ЗМІ вже не один рік залишається вельми актуальним. Воно не є простим – зачіпає інтереси політикуму, влади, галузі, трудових колективів, читачів і, з рештою, всього суспільства. Безумовно, кожен обстоює свої інтереси. Ці інтереси іноді входять у протиріччя. Наприклад, опозиція завжди буде підтримувати роздержавлення на відміну від тих, хто знаходиться при владі; журналісти з приватних видань навряд чи зрозуміють тезу про пенсійне забезпечення колег з комунальних видань як держслужбовців тощо. Вихід вбачається у підготовці проекту закону незалежною фаховою комісією створеною Президентом України, який діє в інтересах всього українського народу.

Джерела та література

1. Заряда Н. Аналітичний огляд газет, виданих в Україні у 2009 році // Вісник Книжкової палати України. — 2010. — № 4 (165). — С. 10–14.
2. Бебик В. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік рилейшнз : моногр. / В. Бебик. — К.: МАУП, 2005. — 440 с.
3. Карпенко В. Інформаційна політика та безпека : підруч. / В. Карпенко. — К.: Нора-Друк, 2006. — 320 с. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://ukrlife.org/main/karp/bezpeka13.htm>
4. Постанова Верховної Ради України «Про діяльність Кабінету Міністрів України, інших органів державної влади щодо забезпечення свободи слова, задоволення інформаційних потреб суспільства та розвитку інформаційної сфери в Україні від 16.02.99 № 430-XIV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Офіц. джерело: сайт ВР України. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=432-14>
5. Постанова Кабміну України «Програма діяльності Кабінету Міністрів «Назустріч людям» № 115 від 04.02.05 [Електронний ресурс] / Кабмін України. — Офіц. джерело : сайт ВР України. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=n0001120-05>
6. Резолюція ПАРЄ «Про виконання обов'язків та зобов'язань Україною» № 1466 (2005) [Електронний ресурс] // Документи ПАРЄ: [сайт] / Бюро інформації Ради Європи в Україні – Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/udhra/pace-resolution-1466.html>.
7. Указ Президента України «Про План заходів із виконання обов'язків та зобов'язань України, що випливають з її членства в Раді Європи» від 20.01.06 № 39/06 [Електронний ресурс] / Президент України. — Офіц. джерело : сайт ВР України – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=39%2F2006>.
8. Проект Закону «Про реформування друкованих засобів масової інформації» від 21.03.2013 № 2600: за станом на 21 чер. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Офіц. джерело: сайт ВР України. — Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc_4_1?pf3511=46245.
9. Княжицький зареєстрував альтернативний проект про роздержавлення друкованих ЗМІ [Електронний ресурс] / Телекритика : [сайт]. — Режим доступу : [http://www.telekritika.ua/pravo/2013-04-10/80731\(10.04.2013\)](http://www.telekritika.ua/pravo/2013-04-10/80731(10.04.2013)). — Назва з екрану.
10. Звернення пленуму правління Національної спілки журналістів України до Президента України В.Ф. Януковича [Електронний ресурс] / НСЖУ : [сайт]. — Режим доступу [http://nsju.org/index.php/article/355\(10.05.2013\)](http://nsju.org/index.php/article/355(10.05.2013)). — Назва з екрану.

Шпак В. І. Украинские печатные средства массовой информации: от государственных к частным

Эта статья посвящена истории развития украинских печатных средств массовой информации на этапе перехода страны от командно-административной, партийной системы к рыночной экономике. Типизированы украинские издания по форме их финансирования и степени зависимости от государства в 90-е годы прошлого века. Проиллюстрирована история подготовки проекта закона о разгосударствлении государственных и коммунальных СМИ. Сделано выводы о перспективах его принятия.

Ключевые слова: разгосударствление, государственные и коммунальные СМИ, закон, государство, Национальный союз журналистов Украины.

Shpak V. I. Ukrainian print media: from public to private

This article focuses on the history of the Ukrainian print medias during the transition country from command-administrative, the communist party system to a market economy. The author shows the classification of the Ukrainian print media in the 90's of last century, depending on the form of funding and the degree of dependence on the state. Article is illustrated history of the preparation of the draft law on privatization of state and municipal media, shows the basic interests of the state and media. The conclusions about the prospects for the adoption of the law.

Keywords: privatization, state and community media, the law, the state, the National Union of Journalists of Ukraine.